

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ L.M. κατά ΕΛΛΑΔΟΣ

(Προσφυγή υπ' αριθ. 34643/05)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

25 Οκτωβρίου 2007

*Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική
υπό τις οριζόμενες στο άρθρο 44 § 2 της Συμβάσεως προϋποθέσεις.*

Ενδέχεται να τύχει βελτιώσεων ως προς τη μορφή.

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

Στρασβούργο, 25 Οκτωβρίου 2007

- υπογραφή -

S. NIELSEN

Γραμματέας του Τμήματος

Στην υπόθεση L.M. κατά Ελλάδος

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Πρώτο Τμήμα),
συνεδριάζον σε τμήμα συντιθέμενο από τους δικαστές :

Λ. ΛΟΥΚΑΪΔΗ, Πρόεδρο,

Κ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,

Ν. ΒΑΛΙĆ,

Κ. ΗΑΛΙΥΕΥ,

Δ. ΣΠΙΕΛΜΑΝΝ,

Σ.Ε. ΤΕΒΕΝΣ,

Γ. ΜΑΛΙΝΒΕΡΝΙ,

και τον Γραμματέα του Τμήματος, S. NIELSEN.

Αφού διασκέφτηκε σε συμβούλιο στις 4 Οκτωβρίου 2007.

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε κατά την ως άνω
ημερομηνία :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση εισήχθη δυνάμει της (υπ' αριθ. 34643/05) προσφυγής, την

οποία κατέθεσε κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας ένας Αλβανός υπήκοος, ο L.M. (έ ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 19 Σεπτεμβρίου 2005 δυνάμει του άρθρου 34 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από την εξουσιοδοτημένη εκπρόσωπο του πληρεξουσίου της, Ο. Πατσοπούλου, Δικαστική Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 26 Ιανουαρίου 2007, το Δικαστήριο απεφάσισε να κοινοποιήσει στην Κυβέρνηση την περί της διάρκειας της διαδικασίας αιτίαση. Δυνάμει του άρθρου 29 παρ. 3 της Συμβάσεως, το Δικαστήριο απεφάσισε να αποφανθεί ταυτοχρόνως επί του παραδεκτού και της ουσίας. Έκαστος διάδικος αντέκρουσε εγγράφως τις υποβληθείσες υπό του αντιδίκου παρατηρήσεις. Παρατηρήσεις υπεβλήθησαν ενώπιον του Δικαστηρίου και από την Αλβανική Κυβέρνηση, η οποία ήσκησε το δικαίωμά της να παρέμβει στη διαδικασία (άρθρα 36 παρ. 1 της Συμβάσεως και 44 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

ΟΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΕΣ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΕΩΣ

4. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1965, και, ήδη, κρατείται στις Φυλακές Πατρών.

5. Στις 22 Φεβρουαρίου 2002, ο προσφεύγων συνελήφθη από την αστυνομία για απόπειρα πωλήσεως ναρκωτικών. Επικουρούμενος από διερμηνέα, ο προσφεύγων απολογήθηκε την επομένη. Στις 25 Φεβρουαρίου 2002, ετέθη υπό προσωρινή κράτηση. Στις 8 Ιουλίου 2002, ο προσφεύγων παρεπέμφθη σε δίκη.

6. Στις 9 Ιανουαρίου 2003, μετά το πέρας της συζητήσεως, κατά την οποία τον προσφεύγοντα επικουρούσαν ένας διερμηνέας και δύο δικηγόροι, το Κακουργιοδικείο Λαρίσης επέβαλε στον προσφεύγοντα την ποινή καθειρξέως δέκα ετών και πρόστιμο 20.000 ευρώ. Περαιτέρω, το Κακουργιοδικείο απεφάσισε ότι η έφεση του προσφεύγοντος δεν θα είχε ανασταλτική ισχύ (απόφαση 1/2003). Στις 15 Ιανουαρίου 2003, ο προσφεύγων εφεσίβαλε την απόφαση αυτή. Δικάσιμος ορίσθηκε, αρχικώς, η 8^η Δεκεμβρίου 2004, και, κατόπιν αναβολής, η 25^η Απριλίου 2007, οπότε και η υπόθεση ανεβλήθη για τις 23 Φεβρουαρίου 2008.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

I. ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΩΝ ΑΙΤΙΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

7. Επικαλούμενος για πρώτη φορά στις παρατηρήσεις, τις οποίες υπέβαλε προς αντίκρουση των παρατηρήσεων της Κυβερνήσεως, το άρθρο 6 παρ. 1, 2 και 3 α) της Συμβάσεως, ο προσφεύγων διατυπώνει παράπονα όσον αφορά τη δικαιοσύνη και τη διάρκεια της διαδικασίας, ζητήματα τα οποία είχε εγείρει με την προσφυγή του, χωρίς, ωστόσο, να στηριχθεί σε κάποια συγκεκριμένη διάταξη της Συμβάσεως. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι είναι αθώος και ότι στην καταδίκη του οφείλεται η καταστροφή τόσο του ιδίου όσο και της οικογενείας του, τις βιοτικές ανάγκες της οποίας κάλυπτε. Το Δικαστήριο θα εξετάσει κυρίως τις αιτιάσεις αυτές υπό το πρίσμα του άρθρου 6 παρ. 1 της Συμβάσεως, το οποίο ορίζει σχετικά τα εξής :

«Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσή του δικαστεί δικαίως (...) εντός λογικής προθεσμίας, από (...) δικαστήριο (...), το οποίο θα αποφασίσει (...) επί του βασίμου πάσης εναντίον του κατηγορίας ποινικής φύσεως.»

A. Περί της αιτιάσεως όσον αφορά τη διάρκεια της διαδικασίας

1. *Επί του παραδεκτού*

8. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη κατά την έννοια του άρθρου 35 παρ. 3 της Συμβάσεως. Το Δικαστήριο επισημαίνει εξ άλλου ότι η εν λόγω αιτίαση δεν προσκρούει σε κάποιον άλλον λόγο απαραδέκτου. Αρμόζει, επομένως, να γίνει δεκτή ως παραδεκτή.

2. *Επί της ουσίας*

α. Περίοδος η οποία πρέπει να ληφθεί υπόψη

9. Η περίοδος η οποία θα πρέπει να ληφθεί υπόψη, είχε ως αφετηρία την 22α Φεβρουαρίου 2002, ημερομηνία κατά την οποία συνελήφθη ο προσφεύγων, και δεν έχει ακόμα λήξει, αφού εκκρεμεί ακόμα ενώπιον του εφετείου. Διήρκεσε, επομένως, πλέον των πέντε ετών και επτά μηνών για δύο βαθμούς δικαιοδοσίας.

β. Εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας της διαδικασίας

10. Η διάδικος Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η διάρκεια της διαδικασίας δεν υπερέβη την εύλογη προθεσμία του άρθρου 6 παρ. 1 της Συμβάσεως, και καλεί το Δικαστήριο να λάβει υπόψη την πολυπλοκότητα της υποθέσεως, η οποία οφείλεται στη βαρύτητα των αδικημάτων τα οποία διεπράχθησαν.

11. Από την πλευρά της, η Αλβανική Κυβέρνηση εκτιμά ότι παρήλθε υπερβολικά πολύς χρόνος μετά τη σύλληψη του προσφεύγοντος.

12. Το Δικαστήριο υπομινύσκει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται αναλόγως των περιστάσεων της υποθέσεως και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων, τα οποία έχουν διαμορφωθεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου και ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υποθέσεως, της συμπεριφοράς του προσφεύγοντος και της ευθύνης και συμπεριφοράς των αρμοδίων αρχών (βλ., μεταξύ πολλών άλλων, *Pélissier και Sassi κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. προσφυγής 25444/94, παρ. 67, CEDH 1999-II).

13. Το Δικαστήριο έχει κατ' επανάληψη εκδικάσει υποθέσεις παρόμοιες με την παρούσα υπόθεση και έχει διαπιστώσει την παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1 της Συμβάσεως (βλ. προρρηθείσα υπόθεση *Pélissier και Sassi*).

14. Αφού μελέτησε όλα τα στοιχεία τα οποία του υπεβλήθησαν, το Δικαστήριο φρονεί ότι η διάδικος Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κάποιο περιστατικό ή επιχείρημα το οποίο θα του επέτρεπε να καταλήξει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην προκειμένη περίπτωση. Ειδικότερα, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η υπόθεση δεν ήταν ιδιαίτερος πολύπλοκη και ότι, σε κάθε περίπτωση, ουδέν στοιχείο της δικογραφίας δεν δικαιολογεί το γεγονός ότι, μέχρι σήμερα, η κατ' έφεση διαδικασία διαρκεί πλέον των τεσσάρων ετών και οκτώ μηνών. Λαμβάνοντας υπόψη τη σχετική νομολογία του, το Δικαστήριο εκτιμά ότι στην παρούσα υπόθεση η διάρκεια της επίμαχης διαδικασίας είναι υπερβολική και δεν συνάδει προς την περί «ευλόγου προθεσμίας» επιταγή.

Υπήρξε, επομένως, παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1.

B. Περί των λοιπών αιτιάσεων όσον αφορά το άρθρο 6 της Συμβάσεως

Επί του παραδεκτού

15. Εφόσον ο προσφεύγων αμφισβητεί ότι τηρήθηκε το άρθρο 6 της Συμβάσεως κατά τη σε βάρος του εγερθείσα ποινική διαδικασία, το Δικαστήριο υπομινύσκει ότι, κατά την πάγια νομολογία των οργάνων της Συμβάσεως, η συμμόρφωση μιας δίκης προς τις απαιτήσεις του άρθρου 6, πρέπει να εξετάζεται κατ' αρχήν επί τη βάσει της ποινικής διαδικασίας στο σύνολό της, ήτοι αφού αυτή περατωθεί (βλ., π.χ., *Bernard κατά Γαλλίας*, απόφαση της 23^{ης} Απριλίου 1998, *Συλλογή Αποφάσεων* 1998-II, σελ. 879, παρ. 37). Εν τούτοις, σε ορισμένες

εξαιρετικές περιπτώσεις, δεν δύναται να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο να είναι ένα συγκεκριμένο στοιχείο σε τέτοιο βαθμό καθοριστικό ώστε να επιτρέψει στο Δικαστήριο να κρίνει τη δικαιοσύνη της δίκης σε προηγούμενο στάδιο, πριν ακόμα εκδώσουν τα εθνικά δικαστήρια τελεσίδικη απόφαση στην υπόθεση (*Δεληγιάννης κατά Ελλάδος* (déc.), αριθ. προσφυγής 5074/03, απόφαση της 5^{ης} Ιουνίου 2003). Σημειώνοντας ότι η σε βάρος του προσφεύγοντος εγερθείσα ποινική διαδικασία ήδη εκκρεμεί ενώπιον του Εφετείου, το Δικαστήριο δεν διαπιστώνει την ύπαρξη τέτοιου είδους περιστάσεων.

16. Συνεπώς, κατά το παρόν στάδιο της διαδικασίας, η αιτίαση αυτή είναι πρόωγη και πρέπει να απορριφθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 παρ. 1 και 4 της Συμβάσεως.

II. ΕΠΙ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΩΝ ΑΙΤΙΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ

17. Στις παρατηρήσεις τις οποίες υπέβαλε προς αντίκρουση των παρατηρήσεων της Κυβερνήσεως, ο προσφεύγων διατυπώνει, επίσης, παράπονα - επικαλούμενος το άρθρο 3 της Συμβάσεως- όσον αφορά «τον τρόπο με τον οποίο τον μεταχειρίζονται» οι Ελληνικές Αρχές, και, ειδικότερα, όσον αφορά το γεγονός ότι δεν του προσφέρεται η δυνατότητα επικοινωνίας με την οικογένειά του. Ο προσφεύγων παραπονείται, επίσης, ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5 παρ. 1 της Συμβάσεως, διότι εκτιμά ότι κρατείται παρανόμως.

Επί του παραδεκτού

18. Προκειμένου περί της αιτιάσεως όσον αφορά το άρθρο 3 της Συμβάσεως, ακόμα και αν πληρούνται οι προϋποθέσεις παραδεκτού, οι οποίες προβλέπονται από το άρθρο 35 παρ. 1 της Συμβάσεως, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν αναπτύσσεται λεπτομερώς. Εξ άλλου, προκειμένου περί της κατά τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντος παρανόμου κρατήσεώς του, το Δικαστήριο σημειώνει ότι δεν προκύπτει από τη δικογραφία κάποια ένδειξη, από την οποία θα ηδύνατο να αχθεί το συμπέρασμα ότι οι προβλεπόμενες από το εσωτερικό δίκαιο σχετικές διαδικασίες δεν τηρήθηκαν στην προκειμένη περίπτωση.

19. Επομένως, οι αιτιάσεις αυτές είναι προδήλως αβάσιμες, και πρέπει να απορριφθούν κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 παρ. 3 και 4 της Συμβάσεως.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

20. Το άρθρο 41 της Συμβάσεως ορίζει ότι:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Συμβάσεως ή των Πρωτοκόλλων αυτής, και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους δεν επιτρέπει ειμή την ατελή επανόρθωση των συνεπειών της παραβιάσεως αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εν ανάγκη, στο αδικηθέν μέρος δικαία ικανοποίηση.»

A. Ζημία

21. Ο προσφεύγων ζητά 37.275 ευρώ για υλική ζημία. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στα ημερομίσθια τα οποία θα είχε εισπράξει εάν δεν είχε φυλακισθεί. Περαιτέρω, ζητά 1.000.000 ευρώ για ηθική ζημία.

22. Η διάδικος Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει το περί υλικής ζημίας αίτημα. Περαιτέρω, υποστηρίζει ότι και μόνον η διαπίστωση παραβιάσεως θα συνιστούσε επαρκή δικαία ικανοποίηση. Η Αλβανική Κυβέρνηση επαφίεται στην κρίση του Δικαστηρίου ως προς την επανόρθωση της ηθικής ζημίας την οποία υπέστη ο προσφεύγων.

23. Το Δικαστήριο υπομινύσκει ότι η διαπίστωση παραβιάσεως της Συμβάσεως, στην οποία κατέληξε, είναι αποκλειστικώς αποτέλεσμα του μη σεβασμού του δικαιώματος του ενδιαφερομένου όπως η υπόθεσή του εκδικασθεί εντός «ευλόγου προθεσμίας». Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο δεν διακρίνει κάποιον αιτιώδη σύνδεσμο ανάμεσα στη διαπιστωθείσα παραβίαση και σε οποιαδήποτε υλική ζημία του προσφεύγοντος. Πρέπει, επομένως, να απορριφθούν οι αξιώσεις του προσφεύγοντος κατά το μέρος αυτό. Αντιθέτως, το Δικαστήριο εκτιμά ότι ο προσφεύγων υπέστη βεβαία ηθική ζημία, η οποία δεν επανορθώνεται επαρκώς από τη διαπίστωση παραβιάσεως της Συμβάσεως. Αποφαινόμενο κατά δικαία κρίση, το Δικαστήριο επιδικάζει στον προσφεύγοντα 6.000 ευρώ για τον λόγο αυτό, συν οιοδήποτε ποσό ήθελε οφείλεται ως φόρος.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

24. Ο προσφεύγων ζητά, επίσης, 4.000 ευρώ για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη που πραγματοποίησε για τη δίκη σε πρώτο βαθμό, και 1.000 ευρώ για να αποζημιώσει συγκρατούμενό του, ο οποίος, κατά τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντος, τον βοήθησε να συντάξει την προσφυγή του ενώπιον του Δικαστηρίου. Ο προσφεύγων δεν προσκομίζει τιμολόγιο, λογαριασμό αμοιβής ή άλλη απόδειξη.

25. Η διάδικος Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι δεν θα έπρεπε να επιδικασθεί κάποιο ποσό για τους παραπάνω λόγους. Η Αλβανική Κυβέρνηση δεν λαμβάνει θέση επί του ζητήματος αυτού.

26. Το Δικαστήριο υπομινύσκει ότι η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης, συμφώνως προς το άρθρο 41, προϋποθέτει ότι αποδεικνύονται πραγματικά, αναγκαία και, επίσης, εύλογα (*Ιατρίδης κατά της Ελλάδος* [GC], αριθ. προσφυγής 31107/96, παρ. 54, CEDH 2000-XI).

27. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι αξιώσεις του προσφεύγοντος δεν αναφέρονται αναλυτικώς ούτε συνοδεύονται από τα απαραίτητα δικαιολογητικά τα οποία θα επέτρεπαν τον ακριβή υπολογισμό τους. Πρέπει, επομένως, να απορριφθεί το αίτημα αυτό.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

28. Το Δικαστήριο κρίνει ότι αρμόζει να υπολογισθούν οι τόκοι υπερημερίας βάσει του επιτοκίου της διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξανόμενου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΩΣ,

1. *Κάνει δεκτή* την προσφυγή ως παραδεκτή, όσον αφορά την αιτίαση σχετικώς προς την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας, και την απορρίπτει ως απαράδεκτη κατά τα λοιπά.

2. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1 της Συμβάσεως.

3. *Κρίνει* ότι

α) το διάδικο Κράτος υποχρεούται να καταβάλει στον προσφεύγοντα, εντός τριών μηνών από της ημερομηνίας κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί οριστική, συμφώνως προς το άρθρο 44 παρ. 2 της Συμβάσεως, 6.000 ευρώ (έξι χιλιάδες ευρώ) για ηθική ζημία, συν οιοδήποτε ποσό ήθελε οφείλεται ως φόρος,

β) από της εκπνοής της προθεσμίας αυτής και μέχρι της καταβολής του, το ποσό αυτό θα προσαυξάνεται με απλό τόκο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο της διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξανόμενο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

4. *Απορρίπτει* το αίτημα περί δικαίας ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη Γαλλική γλώσσα, εν συνεχεία κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 25 Οκτωβρίου 2007 κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 παρ. 2 και 3 του Κανονισμού.

- υπογραφή -

/ Søren NIELSEN /

Γραμματέας

- υπογραφή -

/ Λουκής ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ /

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο υπηρεσιακό έγγραφο στη Γαλλική γλώσσα.

Η Μεταφράστρια

Μαρία Παν. Παπαδοπούλου